

Список використаних джерел

1. Гадзало Я., Лузан Ю. Удосконалення державного управління розвитком аграрного сектору економіки та сільських територій України. *Економіка АПК*. 2020. № 11. С. 6–18. URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202011006>.
2. Кропивко М. Позитиви і негативи аграрного устрою України. *Економіка АПК*. 2020. № 7. С. 6–19. URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202007006>.
3. Жук В. М., Бездушна Ю. С., Василішин С. І., Нежид Ю. С., Волошина О. В. Теоретико-прикладні основи моделювання аграрного устрою і державної аграрної політики. *Економіка України*. 2024. № 11. С. 46–73. URL: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.11.045>.
4. Руденко М. Глобалізація і Україна. *Дзеркало тижня*. 2002. 12 лип. URL: https://zn.ua/ukr/allnews/globalizatsiya_i_ukrayina.html.
5. Гадзало Я. М., Жук В. М. Наукові основи розвитку аграрного підприємництва та сільських територій за селозберігаючою моделлю : наук. доп. Київ : ІАЕ, 2015. 40 с.
6. Жук В. М. Обіг земель сільськогосподарського призначення в селозберігаючій моделі аграрного устрою України : наук. доп. Київ : ІАЕ, 2017. 128 с.

УДК 620.92:338.3-026.23

Ірина Замула,
*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку,
Державний університет «Житомирська політехніка»*

Віталій Травін,
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та цифрової економіки,
Державний університет «Житомирська політехніка»*

ВИКОРИСТАННЯ БІОПАЛИВА ЯК СТРАТЕГІЧНОГО НАПРЯМУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Викопні енергетичні ресурси Землі обмежені. Крім того їх подальше використання призводить до зростання збитків, завданих навколишньому середовищу через забруднення та глобальне потепління. Кращим варіантом для запобігання вказаному є перехід на використання відновлюваних джерел енергії та впровадження циркулярної економіки для максимізації ефективності використання ресурсів і мінімізації кількості утворених відходів.

В червні 2024 р. Верховна Рада прийняла Закон України, який вимагає використання рідкого біопалива в транспорті. Відповідно до нього, з 1 травня 2025 року бензин має містити щонайменше 5% біопалива, такого як біобутанол, біогаз, біодизель, біоетанол, біоводень тощо [1].

Енергія є ключовим питанням у світовій економіці, особливо в транспортному секторі, і біопаливо розглядається як важлива альтернатива традиційним видам палива. Міжнародне енергетичне агентство підкреслює ключову роль застосування біопалива для декарбонізації транспорту.

Отже, важливого значення набувають дослідження пов'язані з оцінкою можливостей досягнення положень концепції сталого розвитку на мікро- та макроекономічному рівнях при виробництві та використанні біопалива у повоєнній Україні.

Концепція сталого розвитку включає в себе поєднання екологічно орієнтованого виробництва, соціальної складової та підвищення ефективності економіки. Вказана концепція передбачає раціональне використання енергетичних ресурсів, забезпечуючи потреби сучасності без шкоди для майбутніх поколінь. Реалізація концепції сталого розвитку неможлива без застосування альтернативної енергетики та впровадження біоенергетичного компонента (рис. 1).

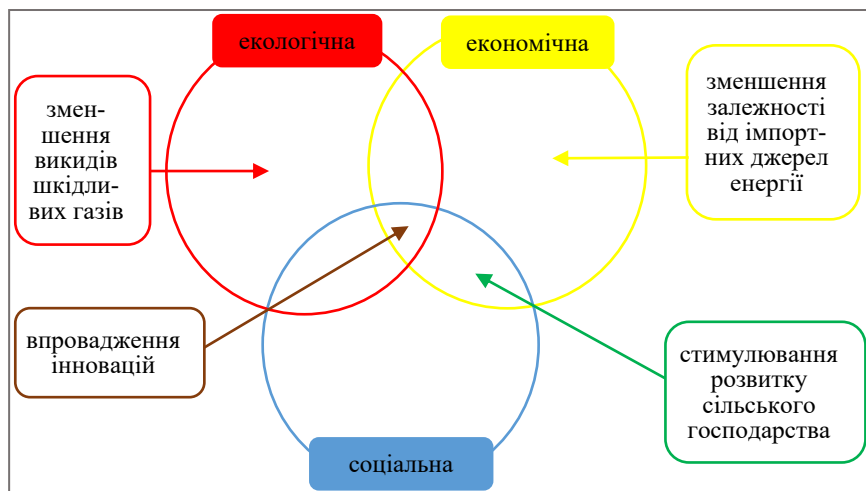

Рис. 1. Напрями досягнення положень концепції сталого розвитку при виробництві та застосуванні біопалива

Джерело: розроблено авторами

Отже, виробництво та застосування біопалива може сприяти досягненню положень концепції сталого розвитку як на рівні країни, так і на рівні підприємства. Так, *екологічна складова* сталого розвитку досягається через зменшення викидів шкідливих газів. Використання біопалива допомагає знизити викиди парникових газів, таких як вуглекислий газ, що сприяє мінімізації впливу на зміну клімату та покращенню якості навколишнього середовища. Це наразі є актуальною проблемою. Адже серед країн Європи в Україні в 2014 р. спостерігалися одні з найвищих показників викидів вуглекислого газу на один доллар ВВП (рис. 2).

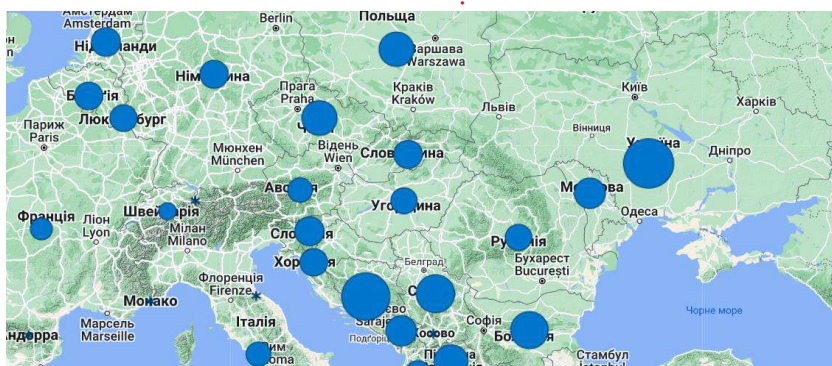

Рис. 2. Викиди CO₂ у 2014 р., кг на один доллар ВВП за паритетом купівельної спроможності 2011 р.

Джерело: [2]

Ситуація з концентрацією вуглекислого газу викликає світове занепокоєння.

Економічна складова сталого розвитку досягається через зменшення залежності суб'єкта від імпорتنних джерел енергії. Отримання біопалива з сільськогосподарської сировини сприяє диверсифікації джерел енергії та зменшенню залежності від імпорتنних енергоносіїв.

Значне зростання, а саме у 6 разів, частки джерел відновлювальної енергії у загальних джерелах енергії у світі відбулося у 1970 р. А вже з кінця 1980-х рр. і до 2015 рр. відбувалося поступове її падіння (рис. 3).

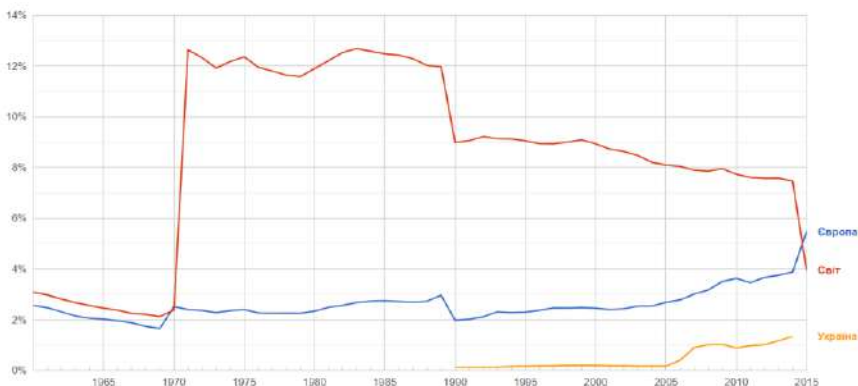

Рис. 3. Частка відновлюваних паливних енергоресурсів та горючих відходів у загальному використанні енергії, %

Джерело: [3]

В Україні інтенсивне використання відновлюваних паливних енергоресурсів відбулося у 2005 р. і до 2015 р. спостерігалось поступове зростання їх частки у загальному використанні енергії.

Виробництво та використання біопалива набуває актуальності в Україні особливо в умовах війни з таких причин:

- енергетична безпека – використання біопалива може допомогти зменшити залежність від імпортованих джерел енергії, зокрема нафти та газу. Це особливо важливо в умовах війни, коли існує ризик переривання постачання енергоносіїв;

- розвиток сільського господарства – це може бути важливим чинником для забезпечення продовольчої безпеки та стабільності в умовах війни;

- екологічні переваги – використання біопалива сприяє зменшенню викидів шкідливих газів, що може позитивно вплинути на стан навколишнього середовища в умовах війни, коли екологічна безпека є під постійною значною загрозою;

- диверсифікація джерел енергії – використання біопалива дозволяє диверсифікувати джерела енергії та зменшити залежність від одного типу палива.

Отже, виробництво та використання біопалива можуть мати важливе значення для України в умовах війни, сприяючи енергетичній безпеці, розвитку сільського господарства, захисту навколишнього середовища та диверсифікації джерел енергії.

Стимулювання розвитку сільського господарства, яке є одним із основних постачальників сировини для виробництва біопалива, є розвитком *економічної та соціальної складової* сталого розвитку. Економічна складова досягається через розвиток аграрного сектору економіки країни у зв'язку з нарощуванням потреби у виробництві сільськогосподарської продукції для виробництва біопалива. Соціальна ж складова проявляється у створенні нових робочих місць в аграрній сфері через зростання виробництва, що сприятиме економічному зростанню та соціальній стабільності.

Стимулом для всіх трьох складових сталого розвитку може стати впровадження інновацій, які передуватимуть виробництву та використанню біопалива. Розвиток технологій виробництва та використання біопалива сприятиме впровадженню інновацій і досліджень у галузях виробництва та використання відновлюваних джерел енергії.

Отже, застосування біопалива може сприяти досягненню положень концепції сталого розвитку як на рівні країни, так і на рівні підприємства, сприяючи екологічній, економічній та соціальній стійкості.

Основними перевагами застосування біопалива у порівнянні з іншими джерелами енергії є такі: зменшення викидів шкідливих газів, зменшення залежності від імпортованих джерел енергії, стимулювання розвитку сільського господарства, впровадження інновацій.

Аналіз вказаних переваг дозволяє стверджувати про можливість досягнення положень концепції сталого розвитку на мікро- та макроекономічному рівнях при виробництві та використанні біопалива під час післявоєнного відновлення економіки України.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо обов'язковості використання рідкого біопалива (біокомпонентів) у галузі транспорту [Електронний ресурс] : проект закону України від 05.11.2020 р. № 3356-д. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JI03586I?an=3>.

2. Викиди CO₂ у 2014 р., кг на дол. ВВП за паритетом купівельної спроможності 2011 р. [Електронний ресурс]. URL: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&hl=uk&dl=uk#!ctype=m&strail=false&bcs=d&nselm=s&met_s=en_atm_co2e_pp_gd_kd&scale_s=lin&ind_s=false&ifdim=country&hl=uk&dl=uk&ind=false.

3. Відновлювані паливні енергоресурси та горючі відходи (% від загального використання енергії) [Електронний ресурс]. URL: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&hl=uk&dl=uk#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=eg_use_crnw_zs&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=world&idim=country:UKR&idim=region:ECS&idim=world:Earth&ifdim=world&hl=uk&dl=uk&ind=false.